

“История вкратце о Болгарословенском народе” е съставена от неизвестен автор в Зографския манастир вероятно в началото на 60-те години на осемнадесети век и е достигнала до нас по препис от 1785 г. на монаха Яков. В науката тази история е известна като Анонимната Зографска история.

Настоящият текст е съставен на основата на изданието „Български старини из Македония”, проф. Йордан Иванов, БАН, 1931. Преиздадено фототипно под редакцията на проф. Боню Ангелов и проф. Димитър Ангелов през 1970 г., изд. „Наука и изкуство”.

Зографска българска история

Ето една друга българска история от XVIII в., независима отъ Паисиевата. Тя е озаглавена *Исторія вкратцѣ о болгарословенскѣмъ народѣ*. Намира се въ ръкописния сборникъ № 701 на Зографската библиотека.¹⁾ Въ този ръкописъ, 61 листъ in 8°, съ извънредно красиво полууставно писмо, е помѣстена още историята на Атонъ, преписана отъ печатаната въ 1659 год. книга *Рай мѣслинный*; прибавенъ е и образецъ за условно, сключено въ Солунъ презъ 1708 г. Цѣлиятъ ръкописъ е преписванъ въ 1785 г. отъ краснописеца монахъ Яковъ, въ параклиса Св. Апостоли, който отстои на 20 минути източно отъ Зографъ. На л. 31⁶ преписвачътъ добавя: *Писалъ монахъ Яковъ при цѣркви Сѣхъ Апѣлъ: въ предѣлѣхъ мѣтра Зографа: повелѣніемъ тоѣжъ обители. Всепреподобнѣйшемъ господинѣ проигъменѣ кѣръ Константію. въ лѣто 7295 (1785). мѣца декемвриа. Тоя Яковъ е преписвалъ сжщата година и една служба за*

¹⁾ Историята се помѣства на л. 39—52 на ръкописа, но си има отдѣлна пагинация а, б и т. н.

архимандрита Акакия — Зографскѣа ѡбители поведителя, както четемъ на зачалния листъ на ржкописа № 139. Прогугуменъ Константиѣ подарилъ преди своята смъртъ, 1802 г., българската си история на отца Илариона, който много пжти му услужвалъ съ преписване.¹⁾ На листове 1—17 на ржкописа № 701 е разхвърлена приписката: Сїю кнѣжицѣ даровалъ ѡзъ проигмѣ Константиѣ при смерти своей ѡтцѣ Иларіѡну понѣже ѡнъ мнѣ писанїемъ многажды послужѣ 1802 год. іюніа: 18:

За съществуването на нашата история, която Златарски добре нарече „Зографска“²⁾, пръвъ оповести Раковски въ своята Българска старина, 1865 год., стр. 200 и сл., и помѣсти началото ѣ. Сега, съ обнародване на цѣлата Зографска българска история³⁾, ще се даде възможность на ученитѣ да направятъ своитѣ заключения за нейното потекло и извори, за явнитѣ връзки на отецъ Спиридоновата българска история съ Зографската, за отношенията между Паисиевата история и Зографската и т. н. За улеснение на бъдешитѣ издирвания ще преведа нѣкои указания, които се намиратъ въ зографскитѣ ржкописи: 1) Книгата Рѣѣ мысленный се нахожда въ Зографската библиотека, подвързана заедно съ друга книга Дїоптра ѣли Зирцѣло, № 332. Отъ нея компилаторътъ на № 701 е взелъ историята на Атонъ. — 2) Чудото на св. Георгия на 1714 г., станало въ полуострова Лонгосъ, гдето Зографскитѣ манастиръ има владения, е прибавено въ № 701 отъ № 136, гдето то е записано най-напредъ, т. е. около 1714 год. — 3) Другата прибавка въ сборника № 701, гдето е помѣстена Зографската история, именно продавателното (ходжетѣ), е отъ година 1708. — 4) Въ прибавкитѣ за българскитѣ светци е поменатъ, както и у Паисия, битолскитѣ светецъ Ангелъ, който билъ мжченъ презъ 1750 г. Споредъ това, прибавката за светцитѣ ще трѣбва да се отнесе следъ тази дата. — 5) Прибавката за българскитѣ светци се среща и въ другъ зографски ржкописъ,

¹⁾ Че Иларионъ се е занимавалъ съ преписване, виждаме отъ приписката на л. 97^б въ № 152 (Каноникъ): Сѣн параклиси два писа ѡзъ Иларіонъ монаѣ богатѣѣ во гресѣхъ, ѡбѣгѣѣ ѣ добродѣтелехъ. в' лѣто 1797 года: маѣѣ мѣцъ.

²⁾ Спиридонъ, История во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ. Обн. В. Златарски. София 1900, стр. XIII.

³⁾ Тя биде напечатана и отъ С. Аргировъ въ Псп. LXVIII, но съ промѣнени препинателни знаци и безъ придихания.

№ 124 (Малѣ патерикъ), писанъ къмъ края на XVIII вѣкъ. Преписвачътъ ѝ билъ дошълъ, както се казва на листъ 64⁶, въ Зографъ презъ 1793 г. и се покалугерилъ презъ 1795. — 6) Характеренъ е единъ изразъ въ историята: по нѣмъ настѣ. 'Іоанна Калимана сѣнъ 'Асѣновъ. Явно е, че компилаторътъ е ималъ предъ себе си славянски текстъ, чийто форми 'Іоанна Калимана той тука е схваналъ въ именителенъ падежъ. Той вѣроятно е използвалъ Калимановата грамота, печатана по-горе, стр. 602 сл. — 7) Въ Зографската библиотека се намиратъ съчиненията на Барония, Дим. Ростовски, стари и нови издания на минеитѣ, лѣтописни сборници, славянски преводъ на Зонара, Паисиевата история (ржкописъ) и др. източници. — 8) Още отъ първа сличка се вижда, че отецъ Спирidonъ, който написалъ трета българска история, въ 1792 г., е ималъ на рѣка Зографската история и се ползувалъ много отъ нея, като е взелъ дори и заглавието ѝ. — 9) Изобщо, цѣлата редакция на Зографската история, съобщенитѣ въ нея вести, нѣкои грѣцки и други форми и думи показватъ на отдѣленъ трудъ по българската история. Особено личи, че Паисий и авторътъ на Зографската история сж черпѣли, но всѣки по своему, отъ нѣкои общи извори. Внимателната критика ще реши, кога е била съвокупена Зографската история.

ИСТОРИЯ

вкратцѣ ѿ Болгарословѣскоѣ народѣ

Болгарскій народъ ѣзде дрѣвле ѿ Чѣрнаго моря, ѿ рѣкѣ Вѣлги ѣз великіа Скандинавіи ѣ звѣхъ са тамо гимѣри ѣ кимѣри, ѣгда ѣумножиша са, ѣзыдоша пѣрвое на ѣвыа странѣ, и ѣще предъ 'Алѣѣандромъ македонскимъ. 'Иллѣрикъ пѣрвый краль бѣше. потѣмъ же на 'гѣѣѣ (3522) г.) по сотворѣнѣи мѣра, кралѣвѣше ѣми краль Бладѣйлѣй, ѣнъ Филѣппа македонскаго цѣрѣ побѣди и подѣданна ѣгѣ сотвори. послѣдѣи же пѣки на 'гѣѣѣ (3685) г.). бѣху двѣ брата ѣмъ кралѣве Брѣмъ ѣ Болгъ понѣже многѣ кралѣве надѣвоевѣша, ѣ многѣ землю ѣусвоиша, той народъ назѣа са по своемъ ѣменемъ. ѣ тои Брѣмъ повоевѣ западнѣю странѣ ѣ ѣсташа тамо, по край западнаго моря, Блатѣйскаго ѣу Померѣнѣи, назѣаша са пѣми слѣвацы потѣмъ же ѣ бранѣ

дибѣри. ѿ Бѣлгъ¹⁾ на востѣчныя страны ѿ зѣмли повоева
ѿ ѡусвои. ѿ со своимъ народомъ посели сѧ. и назваша сѧ
болгары. кой потомъ со 'Алѣксандромъ Македонски' воймѣ
ѿмѧ ѿмѣ ѡста сѧ македонане. но пакѣ, по хрѣтовоу
рождествѣ в' царство Оуалѣнта царѧ цареградскаго, пакѣ
ѡ Волги прѣидоша, ѿ даде ѿм' Оуалѣнтъ да сѧ населиша
по край Дѣнавъ. пакѣ на 495 г.). по хрѣтѣ в' царство
Анастасіѧ царѧ грѣческаго прѣидоша съ великимъ воин-
ствомъ ѡ Волги, ѿ люто разбиша грѣческаго войнство,
над рѣкою Зѣртою, ѿ ѡусвоиша Тракію, ѿ едва царь грѣ-
ческій со многими дарѣми смири сѧ съ ними, ѿ ѡидоша ѡу
Срѣмѣ, ѿ тамо Теодорѣ²⁾ готскимъ италійскимъ крѣлемъ
ѡбладани ѡсташа в'лѣто хрѣтово 503 г.). Потомъ пакѣ
в'лѣто, 514 г.). прѣидоша ѡ Волги с' Вѣлліаномъ²⁾ б²
вождѣмъ своимъ, ѿ бѣиша Царь градъ, ѿ царь дарѣми смири
сѧ с' ними, ѿ ѡу Тракію прѣидоша ѿ поселиша сѧ. ѿ по немъ
вождѣ бѣ, Вѣкнѣ, ѿ по Вѣкичи Драгнѣ. пакѣ в'лѣто, б^г
хѣс (666 г.). множайшій ѡ Волги ѿз' великіѧ Скандинавіѣ
с' вождѣмъ своимъ. 'Орбатомъ. в' царство Константина д^г
четвертаго, тѣмъ ѿменемъ ѡусвоиша всю Тракію. ѿ Мисію,
ѿ много крѣтъ порази войнство грѣческое той 'Обратъ,
ѿ на всѧкое лѣто дань вѣимѧше ѡ царѧ грѣческаго. ѿ пре-
стѣлъ крѣлевскій во 'Охридѣ постави; ѿ прѣжде ѡу Трново
владѧху, ѿ всѣ ѿдолѣлатри бѧху сѣречѣ ѿдолѣслужители,
ѿ той Орбатъ велмѣ хрѣбръ бѧше, ѿ на всѧ страны, ѿ най-
паче с'грѣки. ѿ тогда разумѣша грѣцы како ѡ Волги
великіѧ прѣидоша, ѿ назвахъ ѿхъ Волгари. по смѣрти
'Орбата настѧ на крѣлевѣство. Бѣтѧмъ сѣмъ ѿгѣ ѿ бѣнъ б^б
велмѣ бѧше хрѣбръ, ѿ тѧжкій рѧтъ творѧше. со 'Истин-
ніаномъ вторымъ, ѿ всегда побѣждаше, ѿ зѣмлю ѡусвое-
ваше, ѿ дань ѡ царѧ вѣимѧше, дондеже живъ бѧше. по
негѣ же настѧ на крѣлевѣство сродникъ ѿгѣ велмѣ хрѣбрѣй.
Трекѣлліѣ бѣнъ бѧше мѣдръ ѿ свободѣ щаслѣи всѣдѣ на б^б
войскѣ ѿ непреодолимъ: бѣнъ помѣже 'Истиніанѣ третѣмъ,
когда бѧше 'Азімѣ ѿгѣ ѿзгналъ с' п(р)естѣла ѿз' Царѧ града,
ѿ въ Херсонъ заточилъ. Трекѣлліѣ же поѣде на Црѣ

¹⁾ За прегледность, имената на българскитѣ царе поставихъ съ по-
гѣсти, славянски букви. Съ изключение на главнитѣ букви при собственитѣ
имена, всѣкѣже запазихъ правописа на оригинала.

²⁾ Буквенитѣ числа отстрани посочватъ реда и броя на българскитѣ царе:
Виталианъ, Вукичъ, Драгичъ и пр., които царували на югъ отъ Дунава.

градъ ѿ сілоу взѧ ѿ предаде 'Іустиніанъ вѣрно, ѿ паки
 другій пѣть безчисленніи ѡрапи бѣху ѡударили на царе-
 градскую державу, превелик(ій³⁾) ѡйде с воиномъ своимъ
 ѡтай, ѿ нападе на нихъ, ѿ постъче ѡ нихъ тридесать
 ѿ две тѣсаци. ѿ прогна ихъ ѡ всеѧ державы греческіа,
 но царь 'Іустиніанъ забѣ толикое добродѣаніе, ѿже ѡнъ
 емъ сотвори, но воздвѣже брань велію, ѿ завоева болгар-
 скую зѣмлю, тогда ѿ Тревеллій собра свое воиство ѿ бѣ са
 с' нимъ ѿ побѣди, ѿ едѡ самъ царь 'Іустиніанъ с' неколико
 ѡутече в' Царь градъ. потѡмъ. послѣ той брани, Тревеллій
 позна Бѣа ѿ крестѣ са, ѿ бысть хрѣтіанинъ: ѡнъ первыи
 ѡ болгарскихъ кралевъ с' народомъ своимъ вѣрова, и мо-
 наѣты ѡустрои близъ 'Охрида, ѿ бѣсть монахъ. и на
 кралѣвство постави старѣишаго сына своего ѿменемъ,
 Тервѣла, ѿ ѡнъ бѣше храбръ в' воиствѣ, но по некое
 врѣмѧ ѡбрати са на идѡлослаженіе, тогда Тревеллій паки
 взѧтъ кралѣвство, ѿ сына своего ѿтъ. ѿ ѿзбѡде емъ ѡчи:
 ѿ рече почтѡ погубилъ еси ѡчи душѣвныа, ѿ не видиши
 свѣтлость вѣры хрѣтовы. ѿ не си достѡинъ. да зриши тѣлес-
 ныа ѡчима, слѣнце ѿ мѣцъ, ѿ постави на кралѣвство с'на
 своего ѿнѣишаго ѿменемъ **Моѡсѣа**, ѿ рече емъ стрѣжи са
 сыне да не твориши ѿакоже братъ твой. занѣ не ѡчи токо
 ѿзбѡдѣти хошѣ, нѡ ѿ главѣ ѡрѣзати. по сѣмъ паки воз-
 врати са в' монашѣрь свой, ѿ бѣсть сѣти, ѿма емъ в'
 монашѣствѣ ѡсѡктисть в' лѣто ѡѢ (703 г.) ѡнъ бѣсть
 первыи хрѣтіанинъ ѿ сѣти ѡ боѣгарскаго народа. ѿ Моѡсѣеѣ
 сынъ еѣго добръ бѣше ѿ силенъ на брань, ѿ даде великую
 помѡщь Лѡѣ 'Ісавру, когда бѣху срацѣны пришли на
 Царь градъ, ѿсече двадесать ѿ две тѣсаци срацѣновъ,
 ѿ прогна ихъ ѿз греческой области. по смѣрти еѣго приѧтъ
 корѡнъ, сродникъ еѣго, **Ѧсѣнь Великій**, во врѣмѧ того
 же Лѡѣ 'Ісавра, ѿ ѿмѣхъ любовь междѣ собѡю с' царемъ
 Лѡомъ, ѿ помѡщь емъ велику сотвори, понѣже ѡрапи взѧли
 'Арменію, ѿ Мидію лѣчшіа зѣмли царѣви. того рѡди моли
 'Асѣна, ѿ ѡбѣе 'Асѣнь ѡйде с воиномъ своимъ на ѡрапы,
 ѿ безчисленныа поразѣ, и прогна ихъ, ѿ 'Арменію ѿ Мидію
 ѡусѡби, ѿ предаде кесарю Лѡѣ, ѿ другѣа ѡрапы ѡубѡиша са,
 ѿ не покѡсиша са прѡчее бити са с' греки. ѿ за такову по-

³⁾ Вм. Тревелій.

бѣдѣ даде ѣмѣ кесарь титулъ и коронѣ царскѣ. и по немѣ
наста на царство сродникѣ ѣгѣ, именовемъ **Добре**, онѣ
не бѣше миренѣ и многѣ кратѣ сотвори бранѣ, с кесаремѣ
греческимѣ за зѣмлю, и за грады, испѣрва побѣждаше, а
послѣ побѣждаше сѣ, понеже ѣскорбиша сѣ болгарскіѣ бо-
лѣре на него и ѣубиша ѣгѣ. и ѣкоронѣ сѣ. **Телѣзкѣ**,
и онѣ не бѣше щастливѣ вѣ побѣдѣ, и болѣе губѣше, не-
жели добывѣше. того ради и ѣгѣ господѣ ѣубиша. и ѣко-
ронѣша **Савина**, ѣ же сластолюбивѣ бѣше: мирѣ с кеса-
ремѣ сотвори, и не радѣше да возвратитѣ зѣмлю юже бѣхѣ
кесари ѣусвѣбили: того ради болгарскіѣ господѣ ѣучинѣша
совѣтъ да ѣубіютѣ ѣгѣ, ѣнже разхѣвъ, ѣубѣже вѣ Мисим-
врию и тамо до смѣрти поживѣ. и прѣѣтъ коронѣ **Таганѣ**
но и онѣ не ѣугѣденѣ и нещастливѣ ѣу войскѣ. по нѣко-
лико врѣмѣ изгнаша ѣгѣ. и прѣѣтъ коронѣ. **Телѣрика**: во
врѣмѣ Копронѣма кесара, и бѣше силенѣ и бѣ сѣ много
кратѣ сѣ царемѣ. и зѣмлю свою взѣ: но болгарѣ развра-
тиша сѣ, вѣ тоѣ врѣмѣ ѣ ѣконоборцевѣ, и пѣки стѣша
ѣдолослѣжители, зашѣ бѣ, Телѣрикѣ мирѣ ѣучинѣлъ: и рѣша
да ѣубіютѣ ѣгѣ онѣ же разхѣ той совѣтъ и бѣжа вѣ
Царѣ градѣ: и крестѣ сѣ и прѣѣмѣ ѣре ѣконоборскѣю, того
ради даде ѣмѣ Копронѣмѣ сестрѣ свою вѣженѣ, и сѣнѣ маги-
стриѣнства, а господѣ болгарскіѣ даша коронѣ, **Карданѣ**.
и бѣ старѣ имѣюще лѣтъ сѣдѣмѣ десѣтъ, но силнѣй во бранѣ,
и много кратѣ бѣ сѣ сѣ царемѣ греческимѣ и побѣждаше,
и многѣ зѣмлю вѣзѣтъ, и вѣ старѣсти ѣумре. по немѣ же наста:
Крѣнѣ онѣ весѣмѣ слѣвенѣ бѣше и лѣтъ, но ѣдолослѣжи-
тель, и не возмѣже ѣмѣ никѣтоже прѣтивитѣ сѣ, онѣ разшири
болгарскѣю держѣвѣ дѣже до францѣскіѣ землѣ, и ѣуби
Бѣрна долмѣтѣйскагѣ крѣла, и возвратѣ сѣ, и ѣудѣри Царѣ
градѣ, и бѣ ѣгѣ годѣ ѣдинѣ, и изѣсечѣ шѣсть сотѣ тѣсѣщѣ:
и взѣ 'Андрѣанѣпѣлъ силою и всѣ порѣбѣ: понеже кесарѣ
Никиѣѣрѣ сѣ ѣростѣю поѣтъ силнѣе войско своѣ, и ѣ
Козлѣ бѣша, и ѣ татарѣ хѣна, и бѣ сѣ сѣ Крѣномѣ, но
Крѣнѣ войско ѣгѣ посѣчѣ, и ѣгѣ самогѣ вѣзѣтъ живѣ
и посѣчѣ, и ѣ главѣ ѣгѣ чѣшѣ направи. и ѣковѣ ю злѣ-
томѣ и кѣменѣмѣ драгѣмѣ, и во врѣмѣ весѣлѣа господѣ
здравѣицѣ пѣѣхѣ. потѣмѣ пѣки прѣѣде на Крѣна сѣ великою
силою Михайлѣ, но и ѣгѣ Крѣнѣ поразѣ. и ѣдѣвѣ Ми-
хѣѣлѣ кесѣ сѣ нѣколико ѣубѣжа вѣ Царѣ градѣ: послѣ Ми-

хаіла настà царь Лѣвъ 'Арменійъ, ѿ ѿнь собра великое
 воиство: ѿ ѿдари болгарскую зѣмлю, но ѿ ѿгѡ Крѣнь
 прѣл лѣпо, ѿ воиство ѿгѡ поразѣ, ѿ 'Андріанополь пора-
 боти: ѿ многи хрѣтіаны посѣчѣ ѿ поработи, ѿ в' бол-
 гарскую зѣмлю ѿведе. тогда плѣни ѿ сѣаго Василіа 'Ан-
 дріанопѡлскаго ѿ с нимъ много сѣщенницы, ѿ хрѣтіаны,
 ѿ ѿ сѣхъ плѣнниковъ, многѣа болгары вѣроваша в' вѣрх
 христіанскую, ѿ в' то время. сѣтѣй Кврилль философъ
 написа болгаромъ книгъ по своему ѿзѣку сѣщимъ при
 Дѣнаи рѣцѣ живѣщѣ. хрѣтіаномъ. По Крѣна настà братъ
 ѿгѡ Мѣртагѡнъ что зовѣтъ грѣцы Волгарисъ, ѿ латины, 31
 Богарисъ ѿ Борисъ, ѿнь бѣ славенъ с побѣдами. ѿ велико-
 мѣдръ в' дѣлахъ. все свое воиство начальницы положи,
 ѿ сѣдѣи ѿтверди, ѿ зрѣше на всѣкъ дѣнь, ѿакѡ ѡбра-
 щѣхъ сѣа болгары въ вѣрх хрѣтовъ по нахчѣнію Василіа
 владики 'Андріанопѡлскаго, ѿ другихъ сѣщенниковъ, ѿ раз-
 гиѣва'сѣ, ѿ многими мѣками погѣби ѿ: ѿ миръ сотвори
 с кесаревою женою в'довицею Феѡѡорою. Феѡфила ѿконо-
 борца, ѿ на поѡощъ с воиствомъ своимъ ѿде дѣже до
 великиа 'Арменіи противъ ѿмѣтника ѿа ѿомъ: ѿ сра-
 цѣиновъ всѣхъ посѣчѣ ѿ прогна ѿ ѿомъ жива ѿтъ, ѿ
 мѣками ѡуби: ѿнь ѣще ѿ брата своего ѿмѣаше под'
 ѡбластѣю всю грѣческую зѣмлю дѣже до 'Италіи, ѿ ѿде
 с воиствомъ в' Панѡнію то ѣсть во ѡу Сремъ, ѿ би сѣ с'
 кесаремъ немѣцкимъ Лѣѡвикомъ, ѿ зѣлѡ побѣди кесарево
 воѣско, ѿ пороби ѡусѡби тѣа страны, потѡмъ ѿ славѣны
 покорѣ западныа ѿ ѡусѡби: сѣдѣи ѿ начальницы поставѣ
 ѿмъ ѿ своихъ болгаровъ, ѿ паки возвратѣ сѣа на своѣ пре-
 стѡлѣ. ѿ по мѣло позна сѣтѣю вѣрх ѿ крестѣ сѣа, понѣже
 ѿмѣаше сестрѣ плѣненъ в' царскѣй двѡръ в' Царѣградѣ
 бѣше крещѣна ѿ нахчѣна хрѣтіанскѡ вѣрѣ, ѿ прѣйде ко
 братѣ своему: ѿ ѿмѣаше с' собѡю ѣдиаго ѿконописца:
 ѿменемъ Меѡѡдіа монаха, ѿ братъ ѿа бѣше царскѣй дво-
 новъ создѣнъ, ѿ повелѣ ѣмъ да напишетъ двѡръ ѿгѡ с'
 различными дѣбравы ѿ ловцѣ каѡ лѡвать: ѿ Меѡѡдѣи
 написа различные ѿсторіи хрѣтіанскѣа. ѿ на единой стѣнѣ
 великѡ, написа страшный сѣдъ хрѣтовъ, ѿ ѡубѡа сѣа, ѿ сестрѣ
 ѿгѡ ѡучѣше, Меѡѡдѣи же ѿмѣа нѣкоего секрѣтара грѣка
 Феѡѡора, ѿ тоѣ Мѣртагѡна чѣсто ѡучѣше вѣры хрѣтіанскѣа,
 ѿ ѡбратѣ сѣа ѿ вѣрова, ѿ послѣ в' Царѣ градѣ Мѣртагѡнъ,

ѿкъ да пошлють ёмѹ архіерѣа ѿ сщѣнницы да крестѣтъ сѧ,
 но тогда бѣше смѣщеніе в' Царѣ градѣ; за царство
 ѿ патриаршество когда Фогій патриархъ прѣѣ ѿмѣа на
 сѣаго 'Ігнатіа, тогда ради никтоже прѣѣде ѿз' Царѣ града,
 царь болгарскіи посла в' Римъ к' папѣ Николаю, ѿ посла
 архіерѣа Формоса кой послѣ, ѿ папа бысть, ѿ Павла,
 ѿ крестѣша царѣ, ѿ всю Болгарію, ѿ наречѣнъ бѣсть
 Муртагонъ во сѣомъ крещеніи Михаилъ 'Іоанъ, по трѣхъ
 лѣтѣхъ по оумиреніи молвы в' Царѣ градѣ, настѣ кесарь
 Василій македонанинъ. тогда патриархъ сѣтъ 'Ігнатій посла
 архіепѣкопа Теофілакта перваго со много сщѣнницы, в'
 Болгарію, ѿ прѣѣша ѿхъ чѣтно, латынскихъ же поповъ
 ѿгнаша, ѿ начаша грѣцы много данъ взимати за поѣтав-
 леніе архіепѣкопа. тогда ради царь болгарскіи, собра соборъ
 ѿ постави в' Тѣрновѣ патриарха, дабы прочее не ходили
 в' Царѣ градѣ за посѣщеніе архіепѣкопа, ѿ затѣ послѣ бѣсть
 молва не маа междѹ грѣцы ѿ латыны. ѿ оутвѣрди царь
 Михаилъ престѣлъ свой в' Тѣрновѣ, ѿ поживѣ бѣгохѣодно,
 ѿ с мирѣмъ оуспе. по негѣже сѣа на царство сынъ ёгѣ
Сѣмѣѣнъ ѿ ѣнъ бѣше крѣпокъ ѿ славѣдобѣтливъ: но
 никогда не ѿмѣаше миръ с' чѣтъри кесари: цареградскими,
 с Константіномъ седмѣмъ, Лвомъ, 'Алеѣандрѣмъ, Ромѣ-
 номъ, ѿ всегда побѣждаше ѧ, ѿ много ѿмѣнѣе взѧ, ѿ войско
 ѿзбѣ. ѿ с' мажари брѣа сѧ ѿ хорваты. ѿ по негѣ настѣ царь
 сынъ ёгѣ **Пѣтръ**. ѣнъ ѿмѣа любовь с' грѣческими кесари,
 ѿ взѧ вѣѣкъ кесаревъ в' женѣ, ѿ в тѣ время бѣше глѣдъ
 великъ в' болгарской земли, ѿ ѿмѣаше стѣлъ царевъ в
 Софіи, ѿ в тѣ время бѣше. сѣтъ 'Іоанъ прѣѣбный в' Рѣѣлской
 пѣстѣни, рѣдомъ бѣѣ ѣа софіѣска сѣла, ѿ царь Пѣтръ ѿде
 к неѣмъ благословеніа ради, ѿ мѣтръ ёмѣа оустрѣи, ѿ гра-
 мѣтѣ с' царскою златѣю пачѣтѣю даде ёмѣа ѿже ѿ до днѣсѣ
 ѣсть. по смѣрти ёгѣа прѣѣтъ престѣлъ сынъ ёгѣ. **Борѣсъ**,
 ѣнъ ѿмѣаше рѣтъ с' кесаремъ маджарскимъ, ѿ со Свето-
 славѣмъ кралѣмъ сѣрскимъ, ѿ побѣди ѿхъ ѿ смири сѧ,
 послѣ прѣѣде на негѣ, нечѣанно с' воѣнствомъ сѣлнымъ
 кесарь грѣческій 'Іоаннъ Цѣмисхѣа, ѿ ѣтъ ёгѣа ѿ ѣведе
 в' Царѣ градѣ, ѿ почтѣ ёгѣа в' чѣнъ магѣстрѣанства, но
 ѣнъ в' скорѣ оутѣчѣ ѿз' Царѣ града. ѿ ѿдѣѣѣ ёмѣа чрѣсѣ
 Болгарію бѣше ѣблѣченъ в' грѣческѣе ѣдѣѣнѣе, вѣдевшѣ
 же ёгѣа болгарѣ рекѣша се нѣкій грѣкъ шѣшитъ ѿ оубѣѣша

ГІ

ДІ

К

ёгѡ. по негоже **Селеукѣа**, ѿ ѡнѣ бѣ славенъ на войсцѣ. ка
 ѿ всюдѣ добиваше, ѿ много, кесарское войско поразѣ,
 ѿ оусвои Топлицѣ, ѿ Сардикѣ близѣ Царѣ града. по немѣ
 настѣ. **Свѣотѣнѣ**. ѡнѣ нехѡде, ѿ нещасливѣ, на войсцѣ,
 ѿ много кратѣ войско ёгѡ, греческѣа кесари поразѣша,
 ѿ зѣмлю много оусвоиша, ѿ тако оумре смѣщенѣ. по него
 прѣйтѣ престѡлѣ сынѣ комистѣловѣ. **Давѣдѣ**, ѡнѣ бѣ добръ кг
 во всѣмѣ, ѿ стѡе житѣе ѿмѣаше, ѿ мирѣ творѣше ко
 всѣмѣ, ѿ понѣже болгарскѣи господа не могѡша терпѣти
 оумирѣнѣа, начѣша злѡ бѣсѣдити. ѡнѣ же разѣмѣ самовѡлно
 остави царство: ѿ ѿде вѣ мѣнѣтрѣ ѿ бѣсть монахѣ, ѿ стѣи
 мѡщи цѣлокѣпны ѡстѣа. по немѣ, **Самѣилѣ** ста на цар- ка
 ство. ѿ ѡнѣ бѣ силенѣ ѿ свободѣ, но зѡ ѿ завѣстливѣ, вѣ
 пѣрвое ѿмѣ тѣжкѣ бранѣ сѣ царѣ цареградскѣи, ѿ побѣж-
 дѣше ѿ, ѿ болгарскѣю зѣмлю свободѣ ѡ всѣакого злѣ, ѿ ѿде
 на западныѣ странѣ вѣ латѣнскѣ зѣмлю, ѿ ѣдва оумириша
 ёгѡ сѣдарѣи, ѿ оудѣри на Далмѣцѣю, ѿ ѿтѣ кралѣ Вла-
 дѣмира ѿ зарѡбѣ, предѣградѣе же Рагѣско попалѣ, ѿ Кѡтѡ
 разбѣи. ѿ взѣ ѡ греческихѣ царѣи Солѣнѣ, ѿ Енишехѣрѣ,
 ѿ Карафѣри, ѿ Лѣрса, ѿ Бѣрѣю, ѿ всю Тетѣлѣю, ѿ пре-
 селѣ тѣмо кѣцовлѣси, ѿ арнаѣты, ѿ грѣцы населѣ оу Тѣрново
 ѿ оу Вѣрниѣ, ѿ бѣше долмѣтѣйскаго кралѣ оу тѣвницѣ по-
 стѣви, ѿ возлюбѣла бѣше дщѣи ёгѡ Косѣара, ѿ оумолѣ
 оца своего ѿ свободѣ ѣ ѿ дадѣ ѣмѣ старѣйшѣю дщѣрѣ
 Косѣарѣ вѣ женѣ, ѿ ѡдадѣ ѣмѣ пѣки кралѣвство, ѿ чѣстно
 проводѣ оу Далмѣцѣю, послѣ позавѣдѣ, на фамѣлѣю царскѣ,
 ѿ многѣхѣ несправѣдно ѿзбѣи. ѿ Гавѣрѣила бѣрата своего за-
 точѣи оу Влахѣю со двѣма сынѡма, "Асѣномѣ ѿ Петрѡмѣ,
 ѿ "Аарѡна, бѣрата же ёгѡ "ѡѣнна сынѣ Владѣими" дѣвно
 сохранѣнѣ бѣсть ѡ оубивства. ѿ занѣ же Самѣилѣ про-
 гнѣва гѣда, ѿ подвѣже на него царѣ Никифѡра Фѡкѣ,
 ѿ собѣра силное войско, ѿ пѡйде на Самѣила, ѿ хождѣше
 нѡщи ѿ вѣдѣнѣ почивѣше оу горѣ, ѿ ѡбрѣте Самѣила вѣ
 ѣдинѡмѣ рѡвѣ при рецѣ сѣ воѣнство вѣсь дѣнѣ бѣхѣ пѣли
 ѿ ѿгрѣли, ѿ поспѣли ѿки заклѣни, ѿ оудѣри ѿмѣ спѣщимѣ,
 прѣ самѣю зарѣю, ѿ ѿзсѣча двѣдѣсѣть тысячѣ, ѿ ѿтѣ
 живѣи пѣтѣ на десѣть тѣсѣщѣ, ѿ ѿзбѡдѣ ѿмѣ ѡчи, на стѡ
 ѣдинаго ѡстѣви, со ѣдинѣмѣ ѡкомѣ да ѿ водѣ: ѿ Самѣилѣ
 сѣ сынѡмѣ своимѣ, ѿ сѣ нѣколикѡ воѣны бѣжа, ѡбѣче ѿзвенѣ
 бѣше, ѿ когдѣ сказѣше ѣмѣ ѿакѡ Никифѡрѣ поразѣ воѣнство

ёгѡ, в' третій дѣнь, ѿ болѣзни и скорби оумре, и тогда
 Никифоръ взя тѣмъ жезлѣмъ що сѣ оу Царѣ градѣ и до
 днѣсь, оу столпѣ нѣкѣй. зане болгарскій царь, всегда сѣтъ
 имѣли по неколико тѣсаци войны з жезлами да разбиваю
 крыла ѿ странѣ, и ёгда смѣшajúтся да бѣютъ на оустрем-
 лѣнїе. по Самѣила же стѣ на царство сынъ ёгѡ, **Радомиръ**, кѣ
 и ѡнъ бѣ силенъ и жестоко ѿмсти царю Никифору: много
 войнство ёгѡ избѣи и зѣмлю плѣни без милости, зане не
 може Никифоръ противити сѣ но посла тайно нѣкоего
 Владислава оубити ёгѡ неѡмѣнно, и обѣща ёмѣ дати
 царство болгарско, и ѡнъ иде при Радомира, понеже и
 ѡнъ бѣше ѿ болгарска рода, и идѡша на ловъ и оуби ёгѡ
 тамо, и бѣже оу Царѣ градѣ, и болгарскі господа ѡкорѡ-
 нѣша, **Іаѡнна Владимѣра**, сына 'Аронова братѣнца гѣ
 Самѣилова, и Давѣдова, и царствова три лѣта сто и бѣго-
 годно, имѣ женѣ ѿ грѣческихъ царѣй сродницѣ, и братѣ
 ёѣ дворный генераль бѣше, и бѣху ёретицѣ новатѣне
 и ради стѣго житѣя возненавидѣша Владимѣра братѣ
 и сестра, и совѣтоваша, нѣкогда идѣщимъ чрѣсь нѣкую
 горѣ и обнажи мечъ шѣра ёгѡ, и ѡзаглави ёгѡ ѡнъ же
 взя главѣ свойма рукама, и сѣде на конѣ, и иде носѣи
 главѣ своѣ, даже до Елбасѣнъ оу своѣ монастырь, и тамо
 самъ с' конѣ слѣзе, идѣже и до днѣсь мѡщы ёгѡ и оусѣ-
 чѣнъ бѣ оу 'Охридскѣа горѣ: тогда Никифоръ кѣсаръ посла
 того Владислава оу Сѣрбїю, и престѣпи клѣтвы, и оуби кралѣ
 сѣрбскаго Владимѣра зѣта Самѣилова и ѡкоронѣ сѣ за царѣ
 болгарскаго той **Владислава**, и ѡбѣ иде с войнствомъ кѣ
 и порази и оусвои сѣрбскѣю зѣмлю и ѡблеже зад нѣкое
 древо да оубїе ёгѡ и тѣ за дрѣвомъ, навѣчеръ оу оу лицѣ
 Владимѣровѣ аггелъ порази ёгѡ, и болгарское войнство
 возрати сѣ без царѣ, тогда паки Никифоръ завоева всю
 Болгарїю, и постави сѣдѣи, и войнѣво по грады своихъ, и бѣ
 Болгарїа под' властію грѣческое кѣ лѣтъ. по томъ оумре
 кѣсаръ Михайлъ Пафлагѡнскій, и бѣше нѣкои плѣненъ
 болгаринъ именемъ Долѣнинъ, и бѣжа из' Царѣ града
 оу Болгарїю и ѡбрѣте оу Стримница войны болгарскѣи,
 идѣже бѣху собрани, и рече ѣако ѣзъ ёсмѣ братѣ Вла-
 дислава прѣждебѣвшаго царѣ: ѡни же поставиша **Дѡ-
 нѣнка** (sic), царѣмъ, ѡнъ же ѡбѣ показа своѣ силѣ, и собра
 войни, и порази и прогна всю войскѣ грѣческѣ, и в' Бол-

брата 'Іванкова, но 'Іоаннъ, Рѣсата прогна, ѿ Гмитра оуби.
 тогда одолѣша латїни ѿ вѣша Царь градъ, ѿ постави
 своего кесара Балдина, а греческій кесарь бѣше Калѣ
 'Іоаннъ, ѿзбѣглъ бѣ оу Виѣнїю, ѿнїй же в' Солѣнъ
 Феодоръ Ласкаръ, а дрягїи болѣры бѣжаша оу Болгарїю
 к' царю болгарскомъ 'Іоаннѣ, а Балдинъ хотѣше прогнати
 ихъ, тогѣ ради возвѣже брань ѿ ѿде оу Болгарїю хотѣше
 плѣтити ю тогда 'Іоаннъ поїде противъ егѣ, ѿ войску
 егѣ посѣче ѿ егѣ прогна ѿз' Цари градъ: ѿ вѣл ѿ даде
 егѣ Калѣ 'Іоаннѣ ѿ арнаѣти побѣди ѿ оусвои, в то время
 приїде сѣтый Савва оу Тѣрново. ѿ прѣстави сѣ, братаничъ
 сѣаго Саввы Влѣдиславовъ крѣль сѣрбски, дщѣрь егѣ
 ѿмѣаше в' женѣ, ѿ по смѣрти егѣ бѣсть Петровъ сынъ
 Борисъ ѿнъ добръ бѣ ѿ мирно поживѣ, ѿ, лѣтъ на
 царствѣ, ѿ оуспѣ ѿ гѣдѣ оу Тѣрново. по немъ настѣ **Мирѣ**
 царствова кѣ лѣтъ ѿ не бѣ благополѣченъ ѿ ѿгнанъ
 бѣсть, ѿ окорони сѣ **Константинъ** зѣко Шишма^а вѣнѣтъ
 Петровъ, ѿнъ вѣзрастомъ великъ, ѿ лицѣмъ красенъ бѣ
 ѿ силенъ ѿмѣаше женѣ ѿ царей греческихъ, ѿнъ пѣрвѣе
 живѣаше оу Видинѣ, ѿ бранѣ ѿмѣаше с' крѣлемъ Милѣтиномъ
 сѣрбскимъ, ѿ по смѣрти теста егѣ Феодора кесара, разѣма
 с' Михайломъ Палеологомъ, ради що шѣрѣ егѣ 'Іоанна
 ѿслѣпї, но по смѣрти сестрѣ 'Іоанновѣ коѣ бѣше ѿмѣ
 женѣ а дщї кесара Феодора, даде Михайлъ кесарь свою
 вѣнѣ в' женѣ ѿменѣ Марїю, ѿ тако ве мирно поживѣ,
 ѿ оуби егѣ нѣкто чобанъ, ѿменемъ Лаганъ, ѿ вѣл царство
 но ѿбѣе прогнаша егѣ, ѿ бѣжа к татаръ ханѣ, ѿ тамо
 оубиша егѣ по Константина 'Асѣновъ сынъ бѣсть, **Іоаннъ**
 добри сѣрѣчѣ Калѣ **Іоаннъ** ѿнъ поѣтъ женѣ кесара
 Михаила дщѣрь 'Іринѣ, ѿ мирно поживѣ со всѣми ѿнъ прѣ-
 сѣлї грѣцы оу Болгарїю, ѿ болгары оу грѣцы, ѿ заповѣда
 да жѣнат сѣ грѣцы ѿ болгары, а болгары ѿ грѣцы, ѿ тако
 оумирї да бы сѣ не бѣли прочее, ѿ сестрѣ ѿмѣаше за
 пѣрваго болѣрина своего, ѿменемъ Тѣртѣрѣ ѿлї Петрѣ,
 ѿ негѣ понѣжденъ бѣ за царство ѿ ѿстави ѿ ѿде з'женѣю
 оу Цари градъ, поживѣ мирно до смѣрти, ѿ по немъ зѣтъ
 егѣ **Пѣтръ**, на негѣ воста татарханъ Нѣга с' вѣйска ве-
 лїка, но Пѣтръ, побѣди, ѿ Нѣгѣ оуби ѿ понѣкое время
 возненавѣдѣша егѣ господари ѿ хотѣхѣ оубити егѣ, ѿнъ
 же разумѣ, ѿ бежа во 'Андрїанопѣль, ѿ по немъ **Свети-**

лг

лд

ле

лс

лн

слáвъ, о' поáтъ женѣ дщѣрь кѣсаревѣ, ѿ даде ѣмѣ по́мощь
 войны, противъ Казльбáша, ѿ побѣди; ѿ возврати сá, ѿ
 срѣтошъ войскъ ѣгѡ казльбáши, ѿ люто поразйша е́двá
 máло ѡста́ша, а Владислáвъ ѡбвини патріарха тернѡвскаго
 'Іѡáкима áкѿ бѣ ѡнѣ рекль Казльбáшъ. ѿ дуби ѡ вы́сокъ
 кáмен' низвѣрже неспáведно, затѡ болгарѿ ѿ е́ѡ дубйша,
 ѿ окорѡниша Константинова сына. Михайла ѡнѣ ѿмáше
 женѣ дщѣрь сѣрбскаго крálъ, Милѣтина, ѡнѣ с'вѡинствомъ
 поидѣ на 'Итáлію, ѿ многими дарáми ѡумолѣнѣ бѣ воз-
 врати сá, потѡмъ возненавѣдѣ Нѣдѣ женѣ своѣ ѿ послá ѿ
 ко ѡцѣ роди с' нѣю сýна Стефáна, за тѡ крálъ Милѣтинѣ
 ѡскорбѣ сá, ѿ послá сýна своего с' вѡинствомъ ѿ побѣди
 Михайла ѿ е́ѡ дуби по нѣмъ настá **Алѣхáндръ**, братáничъ
 Светислáвовъ, ѿ брáнѣ имѣ крálъ сѣрбски рáди постав-
 лѣнѣ сýна своего Стефáна на цáрство, Нѣдá щѡ бáше
 родйла, ѡ Михайла: ѡнѣ ѿмѣ брáнѣ с' кѣсаремъ грѣчскимъ
 'Іѡáнномъ Кантакѣзиномъ, послѣ ѡумири сá, ѿ поáтъ дщѣрь
 'Іѡáнновѣ в' женѣ, ѿ роди с' нѣю двá сýна, 'Іѡáнна ѿ Стра-
 жѣмира, по нѣкое врѣмá после ѡста́ви женѣ своѣ, ѿ поáтъ
 е́динѣ е́врейкѣ в' женѣ себѣ, ѿ роди ѣмѣ двá сýна ѿ е́динѣ
 дщѣрь Марію но даде ѿ сѣлтáнъ Мхрáтъ вѣ женѣ, тогдá
 бáше Брýсъ ѡсвѡилъ, в' лѣто 7173 (1363 г.) по хрѣтѣ,
 ѿ еврейкѣ ѡтравѣ старѣйшаго сýна е́ѡ 'Іѡáнна ѡ пѣрвыѣ
 женѣ: á ѡнѣ ѡубѡáсá да не ѡтравленѣ бѣдетъ ѿ Стражи-
 мирѣ, ѿ даде ѣмѣ Видинѣ, ѿ всѣю Загѡрѣ. ѿ ѿде Стражи-
 мирѣ с' мáтерію своѣю ѡу Видинѣ. по смѣрти 'Алѣхáндрѡвѣ,
 стá старѣйшй сын' е́ѡ рождѣнный ѡ жидѡвинѣ **Шѣшманъ**
 ѡнѣ ѡузе ѿ Видинѣ ѡ брáта своего, ѿ послá брáта своего,
 'Асѣна с' вѡины на Видинѣ, но Стражимирѣ поразѣ ѿхѣ
 ѿ 'Асѣна брáта е́ѡ дуби, послѣ Шѣшманѣ бѣжá ко зѣтѣ
 своему цáрю тѣрскомѣ, ѿ моли е́ѡ ѿ даде ѣмѣ вѡйска,
 ѿ ѿде ѿ бѣ Видинѣ, но пáки Стражимирѣ побѣди ѿ прогнá,
 á ѡнѣ тогдá с' тѣрскою войскѣ прѣйде ѡу Влахію да плѣни',
 но ѡудáри на нѣхъ Мирче воевѡда влáшки, ѿ поразѣ
 люто, ѿ е́двá ѿзбѣйша, тогдá ѿде пáки к' зáтлю дá вѡзметъ
 бѡлше вѡины, á Мхрáтъ вѣде ѿкъ мѡжетъ взáти цáрство
 е́ѡ, ѿ пойде со всá сýла, ѿ ѡудáри пѣрвое на негѡ ѿ взá
 Тѣрново, ѿ ѿде на Видинѣ ѿ взá е́ѡ, á Шѣшманѣ бѣжá
 ѡу Сѡфію, Стражимирѣ ѿде с' мáтерію ѡу Влахію при Мир-
 чета, а Мхрáтъ ѡ Видинѣ ѿде ѡу Сѡфію. ѿ бѣ сá с' Шѣш-

Гд

м

мá

мана ѿ дуби ѿгѡ, ѿ царство ѡсвои, ѿдѣже ѣсть ѿ до днѣсь
послѣ ѿде на сѣрбскаго княза Лазаря, на Косово ѿ ѿгѡ
дуби, ѿ войску поразѣ. но ѿ самъ погибѣ ѿ Милоша Ко-
билицѣ. по негѡ стѣ царь Паазѣтъ, ѿ сѣде ѡу 'Андріано-
пѡли. ѿ Царь градъ ѣще грѣческѣи царѣ владѣху. а 'Охридъ.
ѿ Прилепъ тогда владѣше Кралевичъ Марко сынъ Вукѣ-
шиновъ: зашѡ бѣ поклонѣл сѣ царю, ѿ погибѣ ѡу Влахию
тогда бѣ сѣ царь с' Мирчета, ѿ ѡудари ѿгѡ стрелою
Мирчета в' самое горло.

Вукѣшинъ бѣ родомъ ѿриѣвецъ, племенѡмъ ѿз' Ере-
говѣне ѿ село ѿпанцы.

Сѣи ѿ Болгарскаго народа.

Прѣбный	Ѳеѡктистъ	краль	ѡ
Прѣбный	Двѣдъ	црь Болгарскѣй	ѡ
Црь	'Іѡаннъ	Владимиръ Болгарскѣй	ѡ
Црь	'Іѡаннъ	Михайлъ Болгарскѣй	ѡ
Патріархъ	'Іѡаннъ	Терновскѣй	ѡ
Патріархъ	Ѳеофилактъ	Терновскѣй	ѡ
Патріархъ	'Евѡиміе	Терновскѣй	ѡ
Патріархъ	'Іѡакимъ	Терновскѣй	ѡ
Архіепѣкпъ	Климентъ	'Охридскѣй	ѡ
Наѣмъ,	'Охридскѣй	. . . . .	ѡ
Еразмъ	писецъ	болгарскѣй	ѡ
Ангеларѣй	писецъ	. . . . .	ѡ
Савѣатіе	предвѡдчикъ (sic)	. . . . .	ѡ
Николай	архіепѣкпъ	'Охридскѣй	ѡ
'Іларіѡнъ	Мегленскѣй епѣкпъ	. . . . .	ѡ
Никодимъ	'Охридскѣй	. . . . .	ѡ
Прѣбный	'Іѡаннъ	Рылскѣй	ѡ
Лѡка	отроча	. . . . .	ѡ
Прѣбный	Гавріилъ	Лесновскѣй	ѡ
Прѣбный	Прѡхоръ	Пшинскѣи	ѡ
Прѣбный	'Іѡакимъ	Сарандопѡлскѣи (sic)	ѡ
Прѣбный	'Іѡанникѣ	Дѣвическѣй	ѡ
Ѳеѡдосіе	Терновскѣй	. . . . .	ѡ
Прѣбный	Марко	Преславскѣй	ѡ
Прѣбная	Пѣтка	Параскѣѡа	ѡ
Прѣбный	Козма	Зографскѣй	ѡ

Прпѣбный	Филоѡбѣ Сѣтогорскій	ѣз
Сѣмонъ	Петръ Сѣтогорскій	ѣи
Пѣмень	Зографскій ѡ Софіа	ѣд
Михайль	Вѡинъ щѡ ѡуби змѣа	ѣ
Димѣтрій	новѣй Басербѡвскій	ѣа
Мѣникъ	Геѡргій новѣй Софійскій	ѣв
Мѣникъ	Николѣй новѣй ѡу Софіа	ѣг
Мѣникъ	Агѣлъ ѡу Битѡла	ѣд
Мѣцы ѣ	Зографскѣи ѡгне сѣгорѣны	ѣе
Мѣнца	Вѣсса в Солѣнѣ	ѣз

Кѣсари ѡ Болгѣрѡвѣхъ.

Маѣѣмъ	мѣнкъ ѣзъ 'Андрѣанѡполи	ѣ
'ѣстинъ	Цѣреграѣскѣи из Андрѣанѡполи	ѣ
'ѣстинѣа	великій ѡ 'Охридъ	ѣ
'ѣстинъ	сестрѣчнѣи 'ѣстинѣанѡ	ѣ
'ѣстинъ	младѣй ѡ 'Охридъ	ѣ